

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

EGER, FAISKOLA U. 10502/3 HRSZ-Ú INGATLAN

Eger, Faiskola u. 10502/3 hrsz-ú ingatlan északi részének fotója (fotó: Bálint Csaba)

Megrendelő: MARSHALL Ablakgyár Kft.

Készítette: Bálint Csaba

Dobó István Vármúzeum

Régészeti Osztály

2022

Tartalom

I. Jogszabályi környezet	3
2001. évi LXIV. a kulturális örökség védelméről szóló törvény 85/A. §-ban meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány	3
68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról	3
II. Alapfogalmak	8
III. Az Örökségvédelmi hatástanulmány tárgya és elkészítésének célja	9
Előzmények	9
A megbízás tárgya	9
A helyszín	10
IV. Régészeti értékvizsgálat	10
Ismert (már nyilvántartott) régészeti lelőhelyek adatgyűjtése	10
V. A változtatási szándékok ismertetése	13
VI. Hatáselemzés	13
VII. Költségkalkuláció	13
VIII. A javasolt eljárási rend	14
IX. Összefoglalás	14
X. Nyilatkozat	15
Felhasznált Irodalom	15
Mellékletek	17

I. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését és a hozzá kapcsolódó feladatellátást szabályozó fontosabb törvények és rendeletek.

2001. évi LXIV. a kulturális örökség védelméről szóló törvény 85/A §-ában meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány

85/A. § (1) Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Ha a településfejlesztési koncepció készítésekor nem készült, vagy a rendezés alá vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni. Nem kell örökségvédelmi hatástanulmányt készíteni, ha az Étv. 8. § (2) bekezdése szerinti véleményezési eljárásban az illetékes államigazgatási szerv véleménye szerint a rendezés alá vont terület örökségvédelmi szempontból nem érintett.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.

(3) A hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készítését írhatja elő jogszabályban meghatározott esetekben.

68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

83. § (1) Az örökségvédelmi hatástanulmányt

a) a Kötv. 85/A §-ában meghatározott esetekben a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében, települési örökségvédelmi hatástanulmányként (a továbbiakban: települési örökségvédelmi hatástanulmány) a 14. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés a)-c) pontja alapján,

b) a 87. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben az engedély iránti kérelmet benyújtónak döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmányként a 15. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés d) pontja alapján kell elkészíttetni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány kidolgozása során

a) a településfejlesztési koncepcióhoz a 14. melléklet 1. pont 1.1. és 1.3. alpontja szerinti tartalmat teljes körűen,

b) a helyi építési szabályzat kidolgozásához – ha az nem áll rendelkezésre –, a 14. melléklet 1. pont 1.1-1.3. alpontjában meghatározott vizsgálatot, továbbá 1. pont 1.4. alpontjában meghatározott értékleltárt, valamint 2. pontja szerinti hatáselemzést a településrendezési eszköz meghatározásához szükséges részletezettséggel;

c) településképi rendelet helyi védelmi előírásainak meghatározásához a 14. melléklet 1. pont 1.4. alpontjában meghatározott értékleltárt teljes körűen;

d) az 53. § (3) bekezdésben és a 87. § (4) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott esetekben

da) régészeti örökség felmérése esetén a 15. melléklet 1-3. pontja alatti vizsgálatokat és elemzéseket.

db) műemléki érték felmérése esetén a 15. melléklet 1-3. pontja alatti vizsgálatokat és elemzéseket, továbbá a 15. melléklet 4. pontjában meghatározott értékleltárt és a 15. melléklet 5. pontjában meghatározott értékvédelmi tervet teljes körűen a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben kell elkészíteni.

(3) Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze a 14. és 15. mellékletben meghatározott tartalmi elemek közül a régészeti örökség tárgykörével foglalkozó tartalmi elemek összessége.

(4) Az örökségvédelmi hatástanulmány műemléki szakterületi munkarésze a 14. és 15. mellékletben meghatározott tartalmi elemek közül a műemlékvédelem tárgykörével foglalkozó tartalmi elemek összessége.

84. § (1) A települési örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséről a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz és a településképi rendelet készíttetője köteles gondoskodni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosult

a) az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő,

b) a helyi építési szabályzat kidolgozása során, a gyűjtőterületén érintett régészeti gyűjtőkörrel rendelkező múzeum, amely az újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület terepbejárását térítésmentesen, 60 feltárással alkalmas nap alatt végzi el,

c) az örökségvédelmi hatástanulmány műemléki szakterületi munkarésze vonatkozásában – kivéve a (3) bekezdésben foglaltakat – a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint műemléki terület műemléki érték dokumen-

tálása szakterületen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő vagy az, aki a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta elkészítésére egyébként jogosultsággal bír.

(3) A településképi rendelet alátámasztásául szolgáló települési értékleltárt az önkormányzati főépítész is elkészítheti.

14. melléklet a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelethez

A települési örökségvédelmi hatástanulmány tartalma

A települési örökségvédelmi hatástanulmány szöveges dokumentum, azonosításra alkalmas térképi ábrázolással, fotókkal és egyéb adatokkal, amely legalább az alábbiakat tartalmazza:

1. Örökségvédelmi vizsgálat:

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag),

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással,

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára, amely értékkataszterben tartalmazza:

1.3.1. a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket,

1.3.2. az országos építészeti örökség elemeit,

1.3.3. a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:

1.4.1. településszerkezetet,

1.4.2. telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést,

1.4.3. utcaképet vagy utcakép részletet,

1.4.4. egyéb településkarakter elemeket,

1.4.5. építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,

1.4.6. táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,

1.4.7. szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése.

2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai:

- 2.2.1. a régészeti örökségre,
 - 2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre,
 - 2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.
3. Az értékvédelmi terv tartalmazza:
- 3.1. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények, valamint
 - 3.2. az önkormányzati feladatok meghatározását.

15. melléklet a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelethez

A döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmány és az értékvédelmi terv részletes tartalma

- 1. Vizsgálat: szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:
 - 1.1. történeti leírás és a változással érintett területen
 - 1.1.1. régészeti örökség felmérése esetén terepbejárás,
 - 1.1.2. műemléki értékek felmérése, települési értékleltár felvétele szemrevételezéssel,
 - 1.2. természet, táj, tájhasználati és településszerkezeti összefüggések,
 - 1.3. településkép és utcaképek,
 - 1.4. településszerkezet és területhasználat,
 - 1.5. településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok,
 - 1.6. védettségek felsorolása (régészeti, műemléki, világörökségi érintettség),
 - 1.7. az örökségi értékek elemzése,
 - 1.8. területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggérendszerében.
- 2. Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:
 - 2.1. településhálózati és tájhasználati változás,
 - 2.2. településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás,
 - 2.3. infrastrukturális változás,
 - 2.4. műemléki értékek felmérése esetén, a középtávon tervezett, a települési értékleltárban szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.
- 3. Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:
 - 3.1. történeti településszerkezetet érintő következmények,
 - 3.2. természeti, táji hatások,

- 3.3. a vizsgált érték feltárulásának változásai,
 - 3.4. régészeti emlékek, műemléki értékek feltárhatóságának, megmaradásának, elfedésének, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei,
 - 3.5. műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági lehetőségei,
 - 3.6. környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései,
 - 3.7. folyamatok iránya, visszafordíthatósága,
 - 3.8. kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei.
4. A műemléki értékek tekintetében települési értékleltár tartalmazza:
- 4.1. az építészeti örökség országos védelemre méltó létesítményeinek azonosító adatait (megnevezés, cím, helyrajzi szám, jellemző fénykép),
 - 4.2. a közterület felé eső homlokzatok, nézetek megőrzendő, az építészeti kialakítás karaktere szempontjából jelentős értékeit,
 - 4.3. a létesítmények további - szemrevételezéssel megállapítható - értékeit.
5. Az értékvédelmi terv tartalmazza:
- 5.1. az értékek meghatározását és tudományosan megalapozott rangsorolását,
 - 5.2. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontokat és követelményeket,
 - 5.3. az értékleltárban szerepeltetett értékek védelmét biztosító feladatok meghatározását,
 - 5.4. az értékvédelemre irányuló tevékenységek prioritásainak meghatározását, ütemezését, felelőseinek megnevezését.

II. ALAPFOGALMAK

1. **Örökségvédelmi hatástanulmány:** A kulturális örökségvédelemért felelős hivatal határozatait megalapozó háttér szakanyag, amelynek javaslatait a hivatal figyelembe veheti, de attól eltérően is dönthet. A tanulmány feladata az érintett régészeti örökségi elemek számbavétele, állapotfelmérése, a változtatási szándékok ismertetése és örökségvédelmi hatáselemzése, a további szükséges megelőző jellegű örökségvédelmi intézkedésekre vonatkozó javaslatok megfogalmazása.

2. **Régészeti lelőhely:** „Az a földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben található, és amelyet a hatóság nyilvántartásba vett.” (2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről [Tv.], 7. §. 35.) „A régészeti örökség elemei a régészeti érdekű területekről vagy a régészeti lelőhelyről csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.” (Tv. 19. §. 2)

3. **Megelőző régészeti feltárás:** A régészeti lelőhelyek földmunkák által érintett és veszélyeztetett részén, a jogszabályok alapján megelőző régészeti feltárást kell végezni, amelynek a helyszíni feltárási és dokumentálási munkákon túl az előzetes leletanyag-feldolgozási és dokumentációs munkák is szerves részét képezik. „Ha a régészeti lelőhely elkerülése a fejlesztések, beruházások költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a fejlesztés, beruházás másutt nem valósítható meg, a veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket előzetesen fel kell tární (a továbbiakban: megelőző feltárás).” (Tv. 22. §. 1)

Teljes felületre kiterjedő megelőző régészeti feltárásra vonatkozó javaslat megfogalmazása abban az esetben indokolt, ha a régészeti lelőhely kiterjedése és veszélyeztetése egyértelműen meghatározható. „A földmunkával járó változtatás teljes kiterjedésére vonatkozóan mind az előkészítő munkálatok, mind a kivitelezés tekintetében régészeti megfigyelést kell biztosítani, a régészeti lelőhelyeken pedig megelőző feltárást kell végezni.” (R. 14/C. §.)

4. **Próbafeltárás:** A régészeti próbafeltárás célja a régészeti lelőhelyek érintettségének pontos meghatározása. Az eljárás során a lelőhely földmunkák által veszélyeztetett részének 10-20%-ára kiterjedő feltárást végeznek, amelynek során a kutatóárkokat olyan módon jelölik ki, hogy azok reprezentatív adatokat szolgáltatassanak a lelőhely kiterjedésére, intenzitására vonatkozóan. A próbafeltárás eredményétől függően, érintettség esetén el kell végezni a megelőző feltárást.

„A megelőző feltárás részeként a régészeti lelőhelyen – a hatóság eltérő rendelkezésének hiányában – próbafeltárást kell végezni.” (Tv. 21. §.)

5. Régészeti megfigyelés: A beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása. (Tv. 7. §. 36.)

6. Régészeti bontómunka: a régészeti örökség elemeinek feltárás keretében történő kibontására és eredeti összefüggéseinek értelmezésére irányuló régészeti tevékenység (felületre bontás, rétegbontás, régészeti emlék bontása, nyesés, metszetek készítése), amely földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén régészeti feladatellátásnak minősül.

7. Terepbejárás: minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely nem ismert régészeti örökségi elem felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével, vagy sem.

III. AZ ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY TÁRGYA ÉS ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA

A megbízás tárgya

A MARSHALL Ablakgyár Kft. (3300 Eger, Vincellériskola u. 3.) képviseletében Varga Imre Úr 2022. szeptember 20-án az Eger, Faiskola u. 10502/3 hrsz-ú ingatlan területére vonatkozó Örökségvédelmi Hatástanulmány régészeti munkarészének elkészítésére vonatkozó megrendeléssel fordult a Dobó István Vármúzeumhoz.

A helyszín

A megkeresésben megjelölt terület Eger déli városrész Lajosvároson belül található, az itteni, déli iparterület része. Kiterjedése kb. 67550 m². Nyugatról a Faiskola utca, északról a Külsősor utca, keletről az Egert Maklárral összekötő vasútvonal, délről pedig különböző ipartelepeknek helyet adó területek határolják. Lajosváros a 20. század elején, az 1920-as évektől kezdett beépülni. Az írott források alapján nincs tudomásunk róla, és a 18. századtól ismert katonai felmérések térképei sem tanúskodnak róla, hogy a terület be lett volna építve.

(Eger története. <http://egrirege.hu/sites/all/egertortenete.pdf>)

IV. Régészeti értékvizsgálat

Ismert (már nyilvántartott) régészeti lelőhelyek adatgyűjtése

A létrejött 152/443-3/2022. iktatószámú szerződéskötést követően megtörténtek a szükséges adatgyűjtések.

Az érintett területen belül csupán egy régészeti lelőhelyről van tudomásunk, ez az **Eger, Kistályai út** nevű lelőhely. Ennek 1 km-es sugarán belül további hét lelőhely ismert: **Eger, Szövetkezeti út, Eger, Kiskanada-dűlő, Eger, Tihamér - Kistályai út 103., Eger, Palackozó, Eger, Szőlészeti Kutató, Eger, Kőlyuktető II.** valamint **Eger, Volt mezőgazdasági TSz.**, ezek azonban nem érintik a vizsgálandó területet.

Eger, Kistályai út (44598)

47.873841, 20.3860621, EOVI E750250, N282000

A közhiteles lelőhely nyilvántartás szerint a lelőhely a Faiskola utca déli szakaszán található. Poligonjának déli széle a Kőlyuk út és a Faiskola utca kereszteződésétől északra, mintegy 200 méterre található. A Faiskola utca vonalát 230 méter hosszan követi és az utca mindkét oldalára kiterjed, így a 10502/3 hrsz-ú ingatlan területére is. A 10502/3 hrsz-ú ingatlan északnyugati sarkában, kb. 5650 m²-nyi területet fog be a lelőhely poligonja. Ellentmond a közhiteles lelőhely nyilvántartásban megtalálható térképes jelölése a lelőhely elnevezésének, miszerint a lelőhely az új teherpályaudvar építés csatornázása során került elő. Fodor László 1974-es helyszíni szemléjéről készült dokumentációjának feljegyzése is ezt támasztja alá., Ezek alapján valószínűsíthető, hogy a nyilvántartás térképén rossz helyen van ábrázolva a lelőhely. Rákóczi Gergely 2020-as adatközlése szerint a lelőhely feltételezhető helyét a nyilvántartásban megjelölt helyéhez képest mintegy 600 méterre északkeleti irányba, az Eger-rendező pályaudvarhoz lokalizálja.

A lelőhelyet 1974-ben fedezte fel Fodor László; az itt folyó csatornázáshoz köthető földmunkák során egy késő bronzkori település leletanyaga került elő.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/39063> (2022. 11. 14.), Fodor László: Eger város területén található régészeti lelőhelyek. DIV Régészeti Adattár 545., Fodor László: Eger déli iparterületek földmunkái (fényképgyűjtemény). DIV Régészeti Adattár 606., Rákóczi Gergely: Múzeumi Adatszolgáltatás „Eger, új gyáracsarnok építése 9847 hrsz.” projekthez (Dobó István Vármúzeum 2020).)

Eger, Szövetkezeti út (44588)

47.703880, 20.406420, EOVS E750050, N282050

Régebben Eger-Gépállomás néven volt ismert. A területen homokbánya működött az 1960-as években. A lelőhely a Szövetkezeti út teljes hosszát lefedi. Területén 1963-ban végzett hitelesítő feltárást Szabó János Győző, mely során honfoglalás- és kora Árpád-kori csontvázas temetkezések kerültek elő.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/38986> (2022. 11. 14.), SZABÓ János Győző: *Honfoglaláskori sírok Eger-Répartetőn*. In.: *E M É II*. 133. Eger, 1964.)

Eger, Kiskanada-dűlő (44597)

47.877141, 20.3777746, EOVS E749600, N282300

A lelőhely a Kiskanada utca déli szakaszán található. 1932-ben került elő itt egy honfoglalás kori sír, mely egy kétélű kardot is tartalmazott. A tárgy a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéhez tartozik.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/39057> (2022. 11. 14.), SZABÓ János Győző: *Honfoglaláskori sírok Eger-Répartetőn*. In.: *E M É II*. 133. Eger, 1964.)

Eger, Tihamér - Kistályai út 103. (44662)

47.876671, 20.401022, EOVS E751250, N282400

A lelőhely a Kistályai út keleti oldalán található, 500 méterre észak-északnyugati irányba a Kistályai út és a Kőlyuk út kereszteződésétől. 1964-ben Kovács Béla végzett itt ásatást. A feltárást során egy kora újkori település leletei kerültek elő.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/39535> (2022. 11. 14.))

Eger, Palackozó (49556)

47.869342, 20.392200, EOVS E750650, N281500

A lelőhely Eger déli határában található, az Egert Maklással összekötő vasútvonal és a Kőlyuktetői pincesor között. Északi szélé a Kőlyuk út és az M25-ös gyorsforgalmi út találkozásánál kezdődik és onnan húzódik déli irányba kb. 500 méter hosszan. A lelőhelyet 2000-ben fedezte fel Domboróczi László és Fodor László terepbejárás során. Reményi László 2009-ben, Kovács Katalin pedig 2016-ban végzett további terepbejárásokat a lelőhelyen; az itt végighúzó M25-ös gyorsforgalmi út

építéséhez kapcsolódó megelőző feltárást Czifra Szabolcs és Fülöp Kristóf vezette 2017-ben. A lelőhely területén több korszak megtelepedésének nyomai kerültek elő: neolitikum, késő bronzkor, középső vaskor, késő római császárkor, késő avar kor, kora Árpád-kor, valamint kora újkor.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/896> (2022. 11. 15.))

Eger, Szőlészeti Kutató (63612)

47.868784, 20.382750, EOVS E749900, N281400

A lelőhely Eger déli határában található, a Juhász Testvérek Pincészete és a 25-ös főút melletti Lidl között. Északi széle a 25-ös főút és a Kőlyuk út találkozásánál, a körforgalomnál helyezkedik el, déli széle pedig az attól 350 méterre délre található Eszterházy Szőlőbirtok déli szélével esik egybe. A lelőhelyen Fodor László végzett 2004-ben helyszíni szemlét, mely során őskori és kora középkori megtelepedés nyomait regisztrálta.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/22430> (2022. 11. 15.))

Eger, Kőlyuktető II. (63616)

47.869157, 20.378043, EOVS E749500, N281400

A lelőhely Eger délnyugati határában található, a 25-ös főúttól húzódik nyugati irányba 400 méteren át. Északi széle a 25-ös főút és a Kőlyuk út találkozásánál található körforgalomtól nyugatra, mintegy 350 méterre kezdődik és onnan déli irányba húzódik 200 méter hosszan. A lelőhelyen Fodor László végzett 2004-ben helyszíni szemlét, mely során őskori és népvándorláskori megtelepedés nyomait dokumentálta.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/22442> (2022. 11. 15.))

Eger, Volt mezőgazdasági TSz. (63624)

47.876685, 20.375102, EOVS E749250, N282250

A lelőhely Eger délnyugati határában található, keleti szélét a Szüret utca képezi, onnan a nyugati irányba található szőlők területén keresztül húzódik 250 méter hosszan. Északi széle a Szüret utcai játszótérnél kezdődik és déli irányba kb. 200 méteren keresztül folytatódik. A lelőhelyen Fodor László végzett 2004-ben helyszíni szemlét, mely során átmeneti kőkori megtelepedés nyomait detektálta.

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészeti adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/22484> (2022. 11. 15.))

Régészeti terepbejárás eredménye

Az örökségvédelmi hatástanulmány megrendelésével egyúttal terepbejárás elvégzését is kérte tőlünk A MARSHALL Ablakgyár Kft. az Eger, Faiskola u. 10502/3 hrsz-ú ingatlan területére. A terepbejárást (helyszíni szemlést) 2022. október 13-án végeztük el. A terület jelenleg nem áll mezőgazdasági művelés, vagy olyan földmunkák alatt, melyek az esetleges régészeti jelenségeket tartalmazó rétegeket megbolygatnák. Valószínűleg részben ebből kifolyólag a helyszíni kiszállásunk során nem bukkantunk régészeti leletekre. Ami az esetleges régészeti jelenségek felismerését tovább nehezíti, hogy a terület helyenként recens törmelékekkel teli földdel van feltöltve. Ez természetesen nem zárja ki annak lehetőségét, hogy amennyiben a fent említett területen földmunkával járó tevékenységek fognak zajlani, azok nem fognak érinteni eddig felfedezetlen régészeti jelenségeket.

V. A VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK ISMERTETÉSE

A MARSHALL Ablakgyár Kft.-től tájékoztatást kaptunk arra vonatkozóan, hogy az Eger, Faiskola utca 10502/3-as helyrajzi számú területet beépítésre jelölték ki. Ennek mértékét azonban nem ismerjük.

VI. HATÁSELEMZÉS

Az Eger, Faiskola u. 10502/3 hrsz-ú ingatlan 1 km sugarú körzetén belül 8 régészeti lelőhely van nyilvántartva. Mint fentebb tárgyaltuk ezekből az egyiket korábban valószínűleg hibásan regisztrálták, pontosan azt, amelyik elvileg a beruházás helyszínén belülre esett. Mivel helyszíni szemlének nem hozott pozitív eredményeket, ebből következően az érintett, információink szerint beépítésre szánt területen belül valójában nem ismerünk nyilvántartott régészeti lelőhelyet. Ettől függetlenül – figyelembe véve az Eger, Szövetkezet út lelőhely közelségét – a földmunkával járó beruházás során a régészeti megfigyelés mindenképpen javasolható.

VII. KÖLTSÉGGKALKULÁCIÓ

A MARSHALL Ablakgyár Kft. által tervezett beruházási munkák esetén a következő régészeti munkák költség díjaival lehet számolni. A földmunkák időtartamára javasolt régészeti megfigyelés díja a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján: 8 000,- Ft/óra+ÁFA áron kalkulálható. Ennek alapdíja naponta 32 000,- Ft/nap+ÁFA (4x8 000,-), amely magában foglalja az első 4 óra munkadíját, ezen túl minden megkezdett óra újabb 8 000,- Ft/óra+ÁFA.

A megelőző feltárás díja – amennyiben ilyen egyáltalán szükségessé válik – a 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján: 2 520,- Ft/m²+ÁFA áron kalkulálható. A beruházással érintett lelőhely, vagy az lelőhelyrésznek a magnetométeres felmérését el lehet végezni, ami a 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján 40,- Ft/m² áron számítható.

VIII. A JAVASOLT ELJÁRÁSI REND

Bármilyen tervezett beruházás esetén, ha az kulturális örökségi elemeket (régészeti lelőhelyeket) érint, az engedélyezési eljárásba be kell vonni a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járás Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalát és a szükséges örökségvédelmi feladatok tekintetében a hivatal határozatai szerint kell eljárni.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 11. § alapján, a régészeti lelőhelyek általános védelmet élveznek. A védelemre irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenni (Kötv. 10. § (2)). Ezért a földmunkával járó fejlesztésekkel a régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni (Kötv. 19. § (1)). Azonban a Kötv. 22. § (1) szerint: „A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos, földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.” A Kötv. 19. § (2) szerint: „A régészeti örökség elemei a régészeti érdekű területekről vagy a régészeti lelőhelyről csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.”

A Kötv. 22. § (3) szerint: nyilvántartási adatok és – ha rendelkezésre áll – az előzetes régészeti dokumentáció adatai, valamint a beruházás régészeti örökségre gyakorolt hatása alapján a védettségi fokozat figyelembevételével a hatóság – jogszabályban meghatározottak szerint – a megelőző feltárás keretében régészeti megfigyelést, vagy próbafeltárást, vagy teljes felületű feltárást írhat elő.

IX. ÖSSZEFOGLALÁS

A MARSHALL Ablakgyár Kft.-től tájékoztatást kaptunk arra vonatkozóan, hogy az Eger, Faiskola utca, 10502/3-as helyrajzi számú területet beépítésre jelölték ki, és egyúttal Örökségvédelmi Hatástanulmány elkészítését rendelték meg a Dobó István Vármúzeumtól.

Noha a közelben, 1 km-en belül több lelőhely is ismeretes, régészeti terepbejárásunk eredményei alapján az érintett területen nem bukkantunk régészeti jelenségekre, ettől függetlenül – elsősorban az Eger, Szövetkezeti út lelőhely közelsége miatt – a földmunkával járó beruházás során régészeti megfigyelés elvégzését javasoljuk.

Eger, 2022. november 18.

Bálint Csaba

régész¹

X. NYILATKOZAT

Alulírott Dr. Domboróczki László nyilatkozom arról, hogy a dokumentáció tartalma megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezem.

Eger, 2022. november 18.

Dr. Domboróczki László régész, PhD

régész diploma száma: ELTE BTK 114/92.

doktori oklevél száma: ELTE Doktori Tanácsa P-484/2001.

kulturális szakértői nyilvántartásba vétel száma: 7/2012.

FELHASZNÁLT IRODALOM

EGER TÖRTÉNETE. <http://egrirege.hu/sites/all/egertortenete.pdf>

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 2022. Régészeti Adatbázis. <https://archeodatabase.hnm.hu/>

SZABÓ János Győző: Honfoglaláskori sírok Eger-Répartetőn. In.: E M É II. 105-139. Eger, 1964.

¹ Diploma száma: ELTE-BTK-1815/2015

MELLÉKLETEK

Eger jelenkori déli részének területe Magyarország első katonai felmérésének térképén (1782–1785)

(forrás: <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary/?bbox=2262473.6256313906%2C6083936.024817218%2C2277149.535062144%2C6088980.868684039&layers=osm%2C147>)

Eger jelenkori déli részének területe

Magyarország második katonai felmérésének térképén (1819–1869)

(forrás: <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2266490.5447299383%2C6084881.679447952%2C2273828.499445315%2C6087404.101381362&map-list=1&layers=5>)

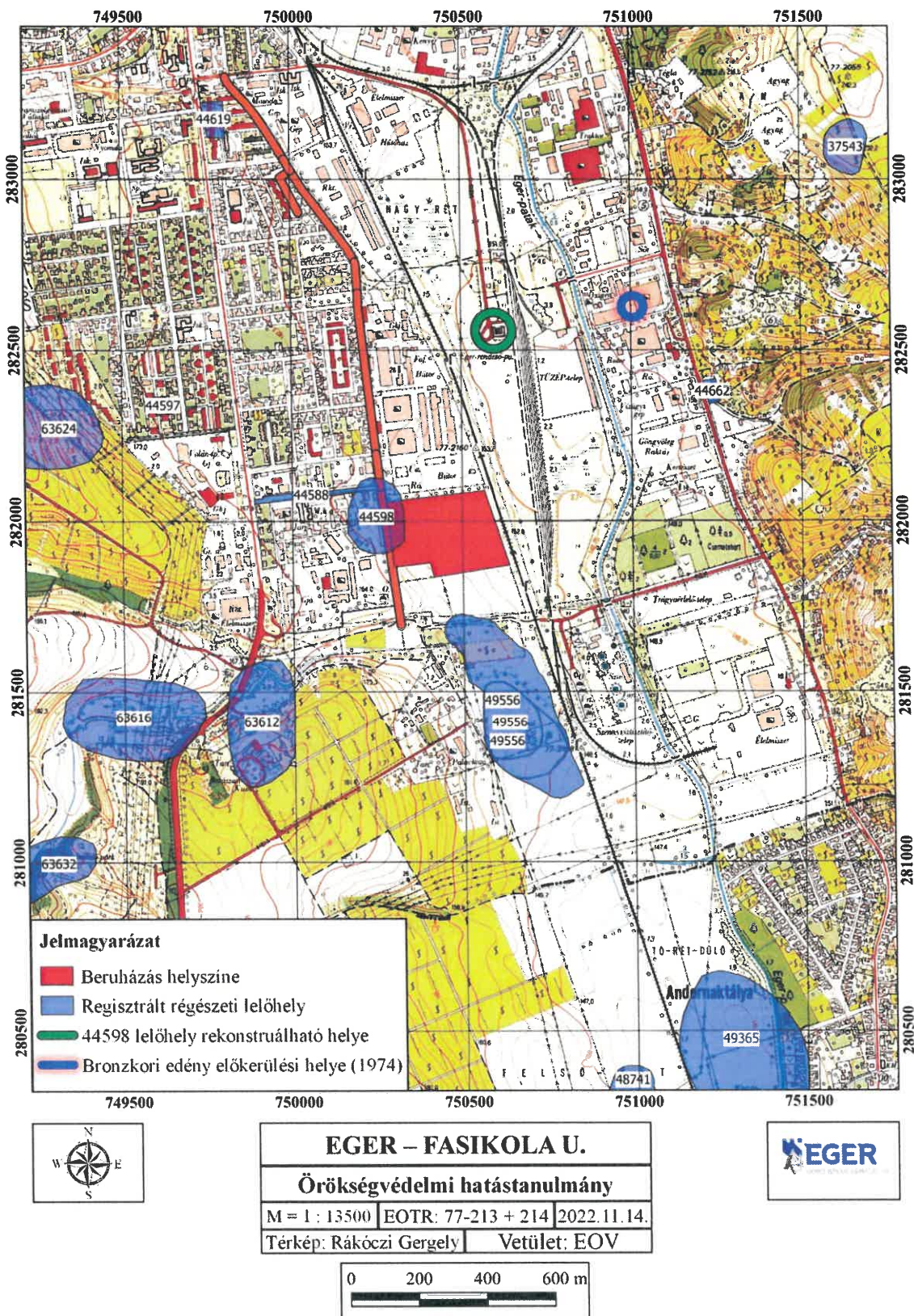

Eger jelenkori déli részének területe

a Habsburg Birodalom harmadik katonai felmérésének térképén (1869–1887.)

(forrás: <https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000/?bbox=>

[2266490.5447299383%2C6084881.679447952%2C2273828.499445315%2C6087404.101381362](https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000/?bbox=2266490.5447299383%2C6084881.679447952%2C2273828.499445315%2C6087404.101381362&map-list=1&layers=129)
&map-list=1&layers=129)

Eger, Faiskola utca, 10502/3-as helyrajzi számú terület és a közelében található régészeti lelőhelyek
 (készítette: Rákóczi Gergely)

A beépítésre szánt 10502/3-as helyrajzi számú terület 2022. október 13-án,
nyugati irányból fotózva.

A beépítésre szánt 10502/3-as helyrajzi számú terület 2022. október 13-án,
keleti irányból fotózva.

A beépítésre szánt 10502/3-as helyrajzi számú terület 2022. október 13-án,
északi irányból fotózva.